

SFO under forandring

PUF konferencen 'Ord og Billeder – fritidspædagogikkens bidrag til børns hverdagsliv'. 10.2.2010

- I. Aktuelle tendenser og udfordringer i skole og sfo
- II. Den sociale problematik og børns hverdagsliv
- III. Kreativitetspædagogik og den musisk-æstetiske dimension

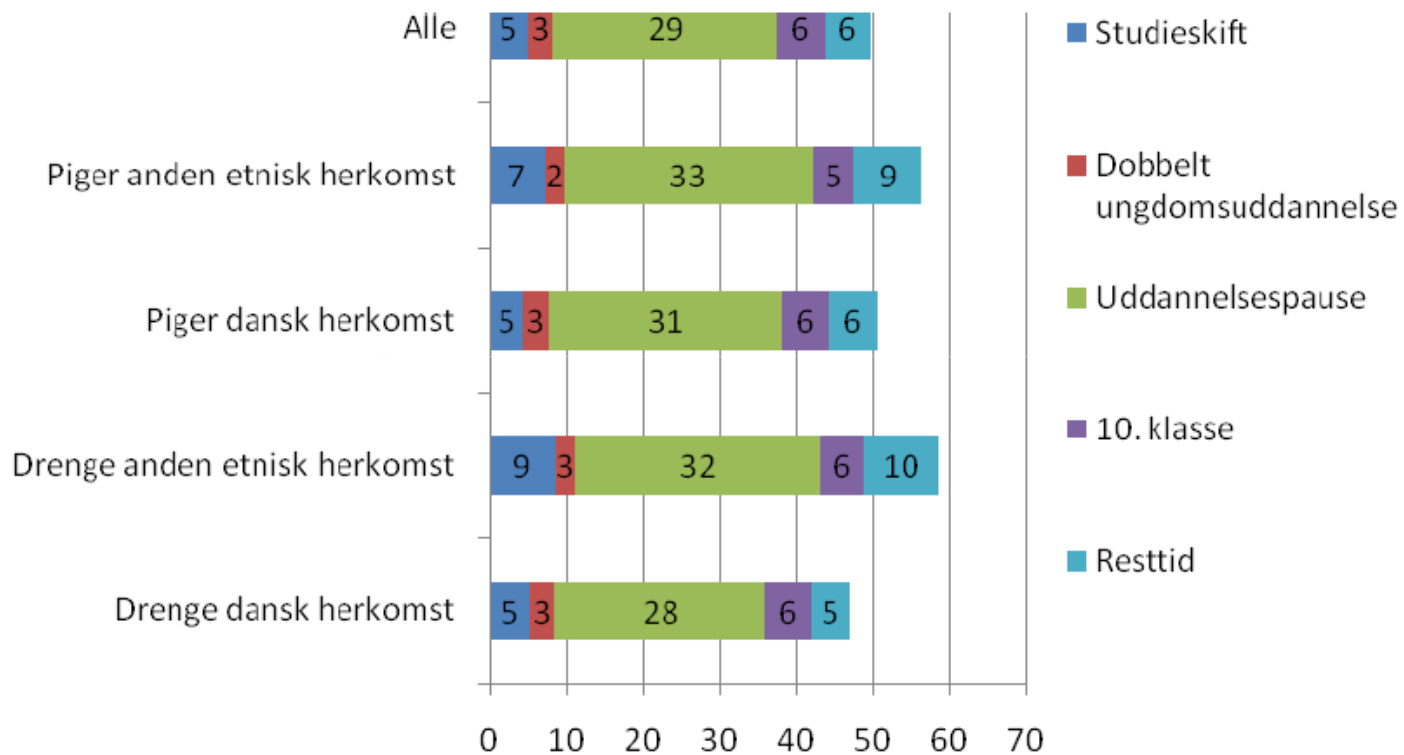
Søren Langager, Danmarks Pædagogiske Universitetsskole

Skolepolitik – to perspektiver

- Fagligheds-perspektivet hører til 'effektive skoler' diskursen
 - fokus på det *mål- og dokumenterbare*
- Kompetence-perspektivet hører til diskursen om vidensamfundet
 - fokus på *kreativitet og innovation*

(Hammershøj 2009)

Figur 17. Forventet gennemsnitligt mertidsforbrug i måneder fra af slutningen af 9. klasse og frem til første kompetencegivende uddannelse opgjort på køn og etnicitet. 2006

Kilde: UNI•C Statistik & Analyse

'Forældre skyld i elevers uro - Uro i klasseværelset skyldes dårlig opdragelse fra forældrenes side, mener syv ud af ti folkeskolelærere.

Undervisningsminister Bertel Haarder (V) er enig i, at disciplinære problemer hænger sammen med mangelfuld opdragelse, og derfor er skolernes sanktionsmuligheder over for de urolige elever allerede styrket. Bl.a. har skolerne nu mulighed for at flytte uromagere på tværs af klassetrin.”

(Berlingske Tidende 8. februar 2010)

Uddrag af svar på spørgsmålet: Skal der spares på specialundervisningen?

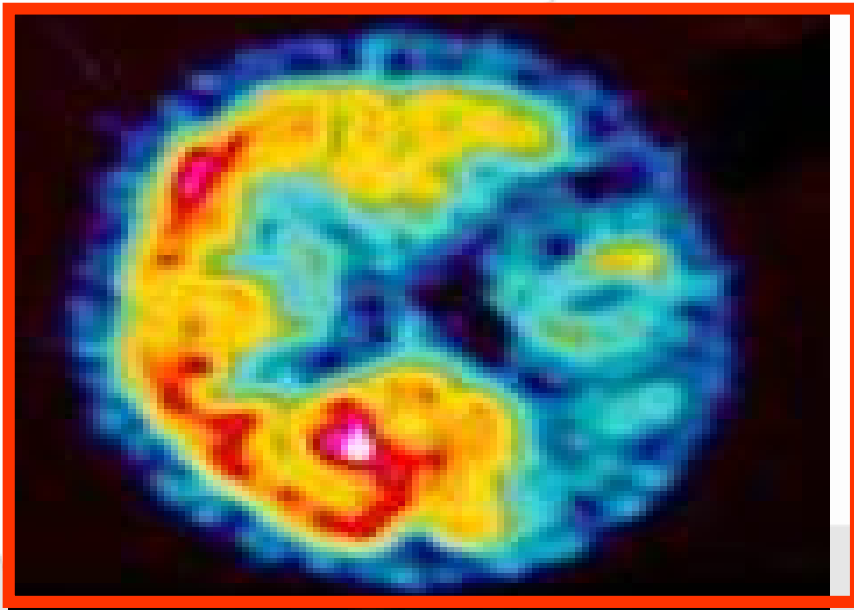
”Der er brug for nytænkning, der tager udgangspunkt i den kraftige vækst i antallet af børn, der har adfærdsvanskeligheder (AKT-problemer, ADHD, DAMP mm.).

De er kvikke nok, men kan ikke rummes i klassen, medmindre der er en ekstra voksen. Jeg foreslår, at langt flere skoler satser på undervisningsassistenter som ekstra hjælp i klassen. De skal ikke have forberedelsestid. Derfor kan de hjælpe tre gange så mange elever for de samme penge, og samtidig undgår man at udskille stadig flere børn fra klassen.”

(Undervisningsminister Bertel Haarder på Undervisningsministeriets hjemmeside (www.uvm.dk))

Diagnosernes himmelflugt

- I. Diagnosen som - oplevelse af 'sikker viden'
- II. Diagnosen som - 'genvej' til rettigheder og særlig støtte
- III. Diagnosen som - pædagogisk 'handlingsforeskrivende'

"I 2008 blev 0,9 procent af en børneårgang henvist til psykiatrisk behandling. I 2009 er vi allerede oppe på omkring 1,4 procent. Det er en meget voldsom stigning, og det presser systemet hårdt."

(Bent Hansen i Børn & Unge nr. 28 / 2009)

"Sidste år blev 10.700 børn og unge behandlet med amfetaminlignende medicin som Ritalin. Det er en stigning på 40 procent i forhold til 2007 og næsten en tredobling i forhold til året før.

(Ugeskrift for læger, Oktober 2009)

"I dag taler man nogle steder om en "autismeepidemi", og det er da også rigtigt, at antallet med autisme er steget kraftigt de sidste 15-20 år.

(Videnscenter for Autisme. 2010 (www.autisme.dk))

”Der er flere børn med autisme i områder med stor koncentration af højtuddannede, viser en undersøgelse [fra USA] med dansk deltagelse... der peges på to hypoteser, som muligvis kan forklare forskernes resultater. Den ene teori går ud på, at højtuddannede får børn i en senere alder ... Den anden teori er, at folk med lange uddannelser simpelthen er mere tilbøjelige til at få børn undersøgt for autisme.”

(Jyllandsposten den 12.01.2010)

”Hart et. al. (2006) viser i en analyse af den sociale dimension i forbindelse med ADHD i USA, at der er meget som tyder på at ADHD diagnosen (og forbruget af ritalin) er mest udbrudt i områder, hvor der hovedsagligt bor hvide i den bedre middelklasse med ambitioner om, at deres børn skal klare sig godt i uddannelsessystemet.”

(fra Nielsen & Jørgensen: Patologisering af uro? I Brinkmann: Det diagnosticerede liv. Udgives marts 2010)

Søren Langager, Danmarks Pædagogiske Universitetsskole

”Både vedrørende ASD og ADHD er der stor variation [mellem kommunerne]. ASD som henvisningsdiagnose varierer fra 4% i Esbjerg til 19% i Glostrup og Ålborg, mens ADHD som henvisningsdiagnose udgør 10% af henvisningerne i Risskov og 38% i Viborg.

(BupBase. Årsrapport 2008 (2009, side 21))

Indskolingens pædagogiske dobbeltmål

'Det pædagogiske gab'

Være som de andre
(ensliggøre/'socialisere')

Færdighed/
kulturteknik
('fælles mål'/
'trinmål')

Være forskellig fra de andre
(forskelliggøre/'individuere')

Kundskab/
kreativitet
('lokale mål'/
'individmål')

Søren Langager, Danmarks Pædagogiske Universitetsskole

Sfo og den sociale problematik

”Den anden periodes forskning domineres af forskning i risikofaktorer og Begrebet social arv... Denne forskning fjerner opmærksomheden fra ... beskyttende faktorer som den gode daginstitution, den gode skolegang og en god barnefokuseret social indsats.”

(Frank Ebsen: Børn og unge med særlige behov – forskning i Danmark. HPA-SERIE 2007, side 43)

Den sociale problematikks to sider

* Sårbare børn

Risikofaktorer ('risk factors')

- 'negativ social arv'
- Problem: 'Sociale patologier'/Honneth

Beskyttende faktorer ('protective factors')

- 'resilience'/mønsterbrydning
- Problem: 'Ontologisk sikkerhed'/Giddens

Sfo'ens sociale læringsmål

* **'At være social':**

- Social kodekendskab (socio-kulturelle normer og konventioner)
- Sociale indstilling (opmærksomhed på andre, indordning under fællesskabet)
- Social fremtræden (kropsattitude, tøj, hygiejne m.v.)

* **'At blive social':**

- Social attraktivitet (tilvalgt af andre)
 - kunne noget særligt ('færdigheder')
 - give noget til fællesskabet ('kreativitet')
 - fleksible handlemåder ('netværk')

Den anerkendende pædagogiks 'skyggesider' - erkendt eller anerkendt? (udkast)

- Adfærdsregulering forklædt som inklusionsideologi synes at være tendensen i skolen i dag (traditionel ro og orden som uimodsagt forudsætning for skolerettet læring)
- At opleve sig erkendt, men ikke anerkendt, initierer 'kampen for anerkendelse' (Honneth)

Søren Langager. Danmarks Pædagogiske Universitetsskole

Kreativitetsbegrebet – den pædagogiske 'kortslutning'

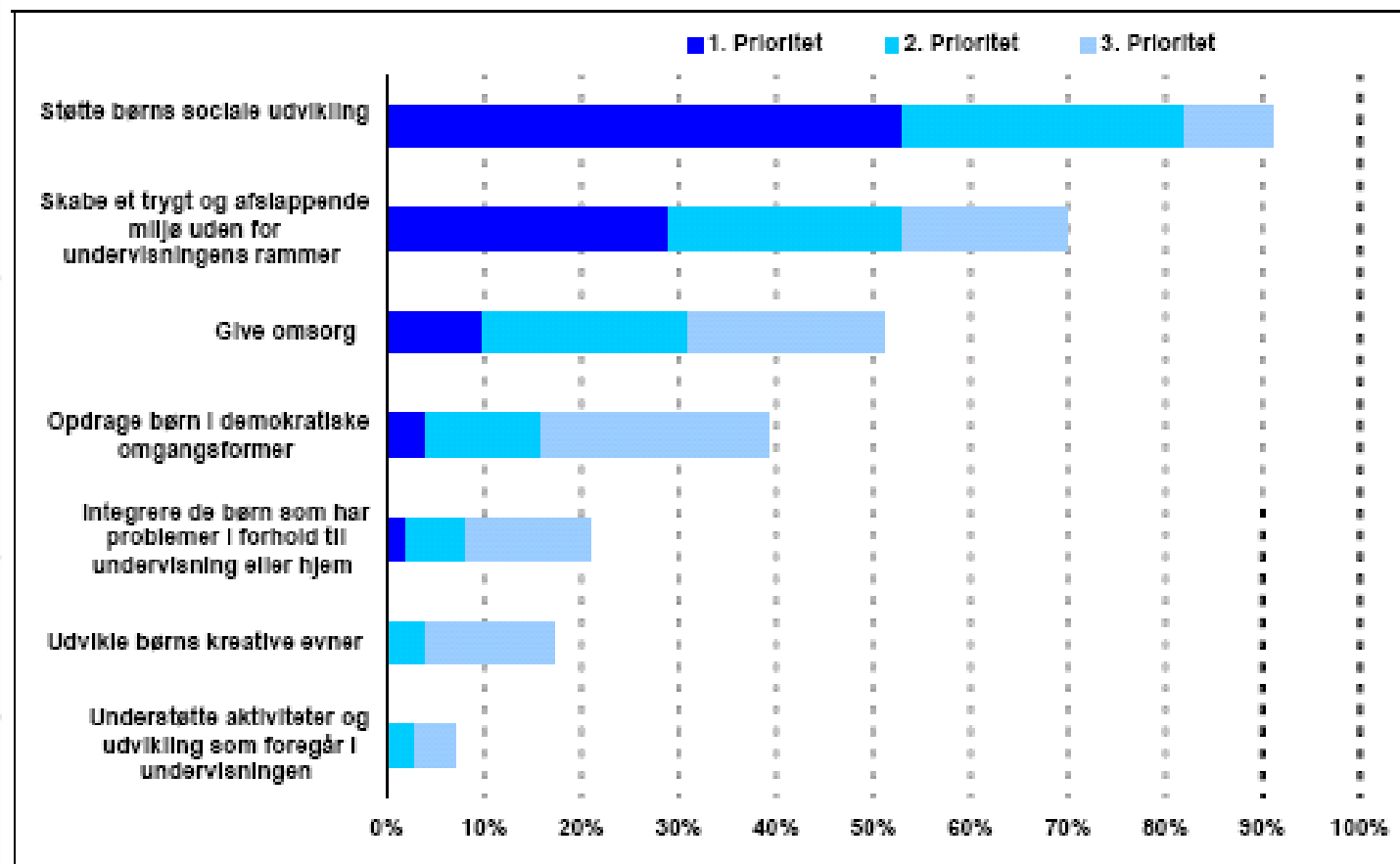
"Hvis børn udviklede sig uden nogen indblanding fra omverdenen, ville en særlig stimulans af deres skabende arbejde ikke være nødvendig.

Ethvert barn ville bruge sine dybt rodfæstede skabende impulser uden hæmninger, idet det ville stole på sine egne udtryksmidler ...

Man begår ofte den fejl, at man vurderer børns skabende arbejde efter, hvordan resultatet ser ud, dets farve og form osv. Det er uretfærdigt ikke mindst overfor resultatet, men også og endnu mere - overfor barnet."

(Fra indledningen til Lowenfeld og Brittain *Kreativitet og vækst* 1971, side 16)

Figur 3.3
De vigtigste opgaver ifølge lederne

Sådan er der spurgt: "Hvad vurderer du, er SFO'ens tre vigtigste opgaver? Antal respondenter, n , er mellem 458 og 465 for de tre prioriteringer.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse, s. 12, figur 4.

Søren Langager. Danmarks Pædagogiske Universitetsskole

Kreativitetsfremmende læringsmiljøer

”Man kan ikke ’fremme’ eller ’skabe’ kreativitet, man må gøre sig forhindringerne klart og undgå dem eller rydde dem af vejen.”

(von Hentig 1999).

”Det turde være klart, hvorfor et kreativt miljø ikke kan planlægges; hvis det kunne, ville man have gjort det for længst. Intet, der kan tilrettelægges på forhånd, kan garantere, at resultatet vil være befordrende for kreativitet.”

(Janik 2003)